

Naturmål for Sollerup Enge

Dato for udarbejdelse: 29/9 2023

Dato for gennemgang med forpagter: **xx/xx 20xx**

Evt. Revision: version 1 – udkast

Formål med dokumentet ”Naturmål”

Formålet med forvaltning af arealet er at fremme og udvikle naturværdien og biodiversiteten, samtidig med at friluftslivets muligheder sikres, samt at landskabselementer og kulturhistorie bevares.

Naturmål:

- udarbejdes med henblik på at styrke dialogen mellem Naturstyrelsen og arealets forpagter/dyreholder.
- beskriver hvad forpagterens/dyreholderens indsats skal bidrage til, således at forpagter/dyreholder får indsigt i det konkrete formål med forvaltningen af arealet og derved aktivt kan bidrage til at fremme arealets naturværdier.
- tager udgangspunkt i de relevante planer for området herunder driftsplaner, Natura 2000-plejeplaner og fredningskendelser.

Lokalitet

Sollerup Enge og overdrev ligger på Sydfyn nord for Fåborg, på vestsiden af Arreskov Sø. Det bortforpagtede græsningsareal er ca. 65 ha stort og næsten hele arealet er omfattet af Natura 2000 område nr. 121 -Arreskov sø. Arealet består af 4 separate hegninger.

Området indeholder naturtyperne rigkær, moser, enge, overdrev samt en række beskyttede søer og vandhuller.

Det beskyttede vandløb Rislebækken løber gennem området og er et vigtigt levested for bæklampret. Arreskov Sø og de omgivende arealer er et vigtigt fugleområde. Her yngler bl.a. arterne rørdrum, havørn og hvepsevåge. Området er ligeledes en vigtig lokalitet for rastende fugle som skeand, troldand og grågås. I skovområderne ved Sollerup lever Hasselmus som er en truet art i Danmark.

Foto: Naturstyrelsen

Formålet med naturforvaltningen på arealet

Forvaltningens formål er at holde enge, overdrev, rigkær samt søer og vandhuller lysåbne, hindre tilgroning og mindske opvækst af problemarter, fremme biologisk mangfoldighed og samtidig sikre og forbedre gunstig bevaringsstatus for habitatnaturtyperne. Søer og vandhuller er bl.a. levested for stor vandsalamander og springfrø, hvorfor de skal sikres ved afgræsning så de holdes lysåbne og så dyrenes tråd skaber egnede forhold i vandhullerne til paddernes æglægning. For søer med karakter af rørsump bibeholdes en del af rørsumpen til gavn for fuglearter som rørdrum og rørhøg, dog skal fuldstændig tilgroning undgås.

Tilstand

Naturtilstanden for de lysåbne arealer er overvejende god. Arealet med rigkær i område 4 er øget, og forholdene har generelt forbedret sig siden sidste NOVANA kortlægning, hvilket primært tilskrives drift i form af afgræsning. Dog er der begyndende tilgroning med vedplanter og middelhøj-høj græs/urtevegetation. Der er ingen kendte problemer med invasive arter.

Røghøgen yngler i søen/mosen tæt ved Naturstyrelsens bygninger. I den tætte bevoksning ud mod Arreskov sø, findes Rørdrummen.

Særlige forhold

Der er stiforløb fra Sollerupvej som går hele vejen ned til Arreskov sø. Der er adgang for gående på arealerne via klaplåger i hegnene og enkelte steder hvor bunden er meget våd er der etableret boardwalks.

Fortidsminde: <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/Lokalitet/124705/>
Borg/voldsted i forpagtningens østlige ende af delområde 3. Tilstand skal bevares.

Rislebækken er et beskyttet vandløb der løber gennem området og er levested for bæklampret. I 2023 er hegnet på begge sider af vandløbet nedtaget, så kvæget nu kan passere vandløbet. De kommende år skal det evalueres hvilken effekt det har på vandløbets beskaffenhed.

Arreskov Sø og en stor del af de omkringliggende arealer er omfattet af en fredning.

<https://www.fredninger.dk/fredning/arreskov-soe/>

Fredningen har til formål at sikre opretholdelse og forbedring af de naturhistoriske, naturvidenskabelige, landskabelige og kulturhistoriske værdier, som området rummer samt at regulere offentlighedens ret til færdsel og ophold i området. Det betyder bl.a. at områdets naturværdier skal udbygges ved naturgenopretning og naturpleje.

Fokusarter og/eller

Markfirben

Foto: Naturstyrelsen

Bilag IV-arten Markfirben, kan kendes på dens lysegrønne farve på siden og maven. Den ses ofte på åbne, varme, solrige arealer som skråninger og sandede bakkeområder. Den ses primært i perioden fra april til september. Markfirbenbestanden understøttes ved pleje med ekstensiv afgræsning. Markfirben er en rødlistet art i kategorien sårbar (VU).

Majgøgeurt

Foto: Naturstyrelsen

På et delareal af område 4 tæt på Arreskov Sø findes majgøgeurten. Arten findes ofte på fugtige, kalkholdige jorde med grundvandsforekomst. Årsagen til at orkidearterne værdsættes så højt, er deres meget specialiserede blomster. Derfor anser man det ofte som en indikation for høj naturkvalitet, hvis der findes orkideer.

Engmyretuer

Engmyretuer er karakteristiske strukturer på veludviklede overdrev, og de indikerer et areal med lang græsningshistorik. Engmyretuerne er langsomt ved at indfinde sig i kanten af græsningsarealerne på begge sider af Sollerupvej. Håbet er at de med den rette afgræsning og undladelse af slåning af arealerne vil vandre længere ind på græsningsarealerne.

Beskyttelse, arealudpegning og registreringer

Lokalitet	Naturværdi	International beskyttelse	National beskyttelse (NBL §3, fortidsminder mm.)	Fredning og/eller reservat
Sollerup enge og overdrev	Lokal bioscore: Op til 13	Natura 2000: Nr. 121 Arreskov Sø <i>Tilstedeværende Udpegningsnaturtyper:</i> 7230 Riggær 91E0 Elle- og askeskove <i>Tilstedeværende udpegningsarter:</i> Bæklampret Skæv vindelsnegl Sumpvindelsnegl <i>Tilstedeværende arter fuglebeskyttelsesområde:</i> Rørhøg Rødrygget tornskade Trane Grågås Troldand Rørdrum Skeand Havørn hvepsevåge	<i>Overdrev Mose Eng Sø</i>	Fredning Arreskov Sø: https://www2.blst.dk/nfr/07834.00.pdf
	HNV: Op til 11	Bilag IV: Springfrø Grøn frø Stor Vandsalamander Markfirben		

Driftshistorie

Arealet er tidligere landbrugsjord som er taget ud af omdrift i 1990'erne. Arealet har siden været drevet med afgræsning og frem til for få år siden med tilføjelse af brakpudsning af partier med problemarter som tidsler og lysesiv. Afgræsningen er tilrettelagt som en lang sommerafgræsning med en græsningsperiode fra ca. 1. april – 30. november.

Der er etableret og oprenset vandhuller for at sikre levesteder for stor vandsalamander og springfrø. Der er foretaget rydninger af ung birk og rødelf for at genskabe rigkær.

I 2020 er der tilkøbt et mindre areal mellem Bredholt og Markvejen mod Arreskov sø, hvor en tidligere nåletræsbevoksning er afdrevet, hvorefter arealet er hegnet og taget med i afgræsningen.

Forvaltningstiltag (indtastes i forpagtningsdatabase)

Lokalitet	Græsning s-tryk SK/ha	Dyre-racer	Tilskud s- fordring ja/nej - lokalitet	Tidspunkt for indsats ved udbinding brug: sommer, vinter, helårsgræsning	Andre indsatser brand, rydning, slæt, vandstandsforhold
Overdrev	Ca. 0,8 SK/ha	Robuste kvægracer/egn et race til naturtypen overdrev	nej	Lang sommergræsning: 1. april – 30. november.	
Våde naturtyperne og rigkær	Ca. 1 SK/ha	Robust kvægrace	nej	Lang sommergræsning: 1. april – 30. november.	Evt. opfølgende rydninger af rigkær og arealer med rigkærspotential e ved behov

Evt. Planteliste - indikator for naturtilstand

Disse arter, som indikerer god naturtilstand på lysåbne naturtyper, er fundet på arealet (arter med score mellem 4 og 7). Derudover findes følgende invasive og/eller problemarter (score -1).

Se appendiks 1 i Fredshavn et al (2012). Naturstyrelsens registreringsprojekt 2011-13.

<https://mst.dk/media/114434/tekniskanvisningtilfeltregistrering.pdf> og

Fredshavn, J.R. & Ejrnæs, R. (2007). Beregning af naturtilstand.

https://www.dmu.dk/Pub/FR599_2udgave.pdf

Art	Score
Kærsnerre	4
Sumpsnerre	4
Alm. Brunelle	4
Knoldstar	4
Majgøgeurt	5

Art	Score
Stor nælde	-1
Agertidsel	-1
Kruset skræppe	-1
Butbladet skræppe	-1

Evaluering (ved næste revision af forpagtningsaftale- max 5 år)

Besigtigelse min én gang om året med fotos

Min én årlig notering af græsningstryk

Emne	Opnåelse	Beskrivelse
Er beskrevne indsatser gennemført?	<i>Ja/nej/delvis</i>	
Er beskrevne målsætninger opnået?	<i>Ja/nej/delvis</i>	
Er der nye trusler eller problematikker identificeret?	<i>Ja/nej</i>	<i>Beskriv</i>
HNV eller bioscore stabil eller forbedret?	<i>Ja/nej</i>	
Hvis Natura 2000, er naturtilstanden jfr. NOVANA afrapporteringen forbedret?	<i>Hvis relevant</i>	
Skal arealets målsætning eller virkemidler revideres?	<i>Ja/nej</i>	
Er nye sjældne eller beskyttede arter registreret på arealet?	<i>Ja/nej</i>	<i>Hvis ja hvilke</i>
I hvilket omfang er indikatorer for god naturtilstand tilstede?	<i>Eksempelvis bar jord, tuer, mos, krat, naturlig hydrologi mv.</i>	
Er forvaltningstiltag beskrevet i naturmål revideret efter udbudsrunderen?	<i>Ja/nej</i>	
Andet		

Bilag

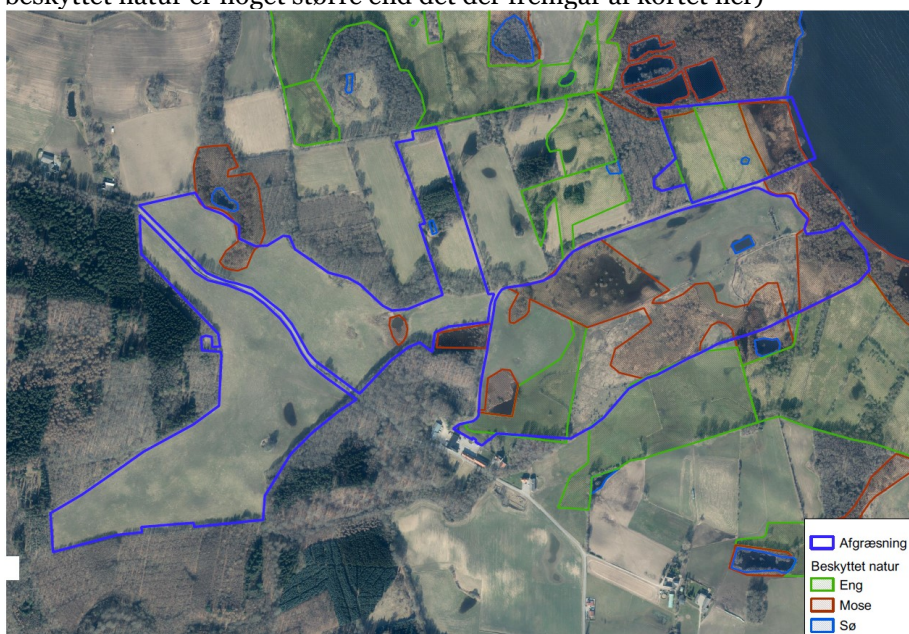
Kort

Kort 1: hegn og hegnsfaciliteter:

Kort 2: beskyttet natur

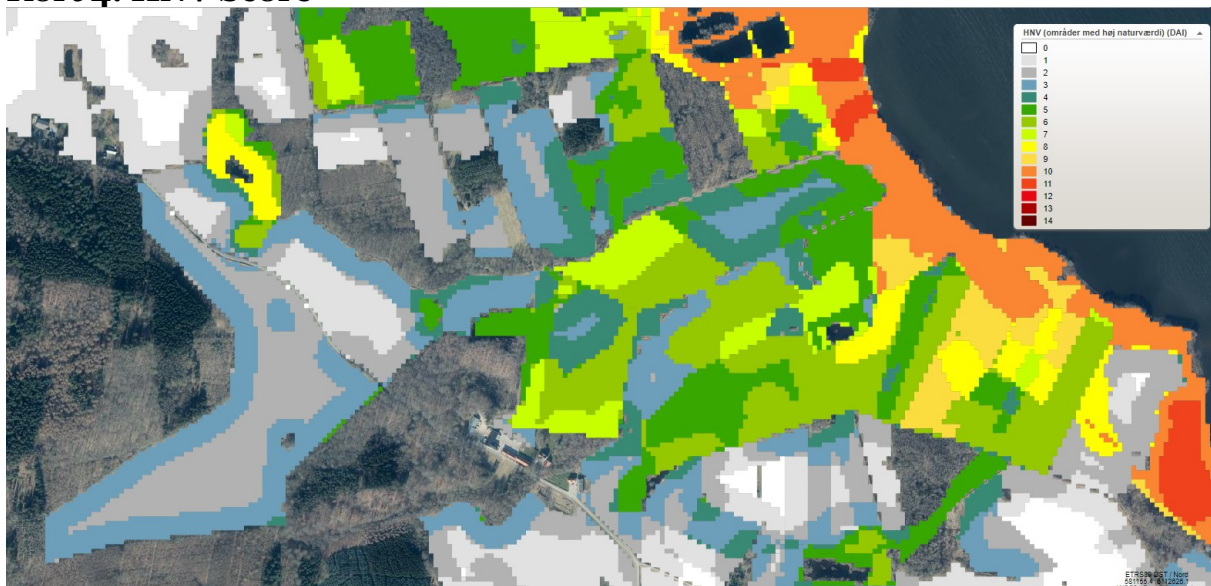
(Der er foretaget nye registreringer i 2023, som endnu ikke fremgår af kort, hvorfor andelen af beskyttet natur er noget større end det der fremgår af kortet her)

Kort 3: habitatnaturtyper

Kort 4: HNV Score

Løbende notater om arealer og dyrehold

Beskrivelse af krav til forpagter/dyreholder om for eksempel årligt at rapportere aktivitet på arealet.
Dynamisk log af aktiviteter. Her kan dyreholder/forpagters ønsker og udfordringer beskrives.
Ved revision fokus på ændringer i forvaltningen.
Benyt evt. indberetningsskema af dyreudbinding og græsningstryk